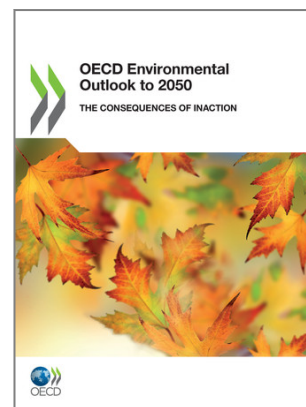

OECD Environmental Outlook to 2050. The Consequences of Inaction

Summary in Greek

Read the full book on:
10.1787/9789264122246-en

ΟΟΣΑ Περιβαλλοντική προοπτική έως το 2050. Οι συνέπειες της αδράνειας

Περίληψη στα ελληνικά

- Κατά τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες η ανάπτυξη και η ευημερία ήταν άνευ προηγουμένου, το μέγεθος της παγκόσμιας οικονομίας υπερτριπλασιάστηκε και ο πληθυσμός της γης αυξήθηκε κατά πάνω από 3 δισεκατομμύρια ανθρώπους από το 1970. Η ανάπτυξη αυτή, εντούτοις, συνοδεύτηκε από τη ρύπανση του περιβάλλοντος και την εξάντληση των φυσικών πόρων. Το σημερινό αναπτυξιακό μοντέλο και η κακή διαχείριση των φυσικών περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε τελικά να υπονομεύσει την ανθρώπινη ανάπτυξη.
- Η έκθεση του ΟΟΣΑ «Περιβαλλοντική προοπτική έως το 2050» θέτει το ερώτημα: «Τι θα φέρουν οι επόμενες τέσσερις δεκαετίες;» Επί τη βάσει μοντέλων που διαμορφώθηκαν από κοινού από τον ΟΟΣΑ και τον Οργανισμό Περιβαλλοντικής Αξιολόγησης των Κάτω Χωρών στην εν λόγω έκθεση εξετάζονται με προβολές που εκτείνονται έως το 2050 οι επιπτώσεις των δημογραφικών και των οικονομικών τάσεων στο περιβάλλον εάν δεν υιοθετηθούν πιο φιλόδοξες πράσινες πολιτικές. Επίσης διερευνάται το είδος των πολιτικών που θα μπορούσαν να αλλάξουν την εικόνα αυτή προς το καλύτερο. Η έκθεση εστιάζεται σε τέσσερις τομείς: κλιματική αλλαγή, βιοποικιλότητα, γλυκό νερό και επιπτώσεις στην υγεία από τη ρύπανση. Αυτά τα τέσσερα βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα κατατάχθηκαν στην προηγούμενη έκθεση «Περιβαλλοντικής προοπτικής έως το 2030» (ΟΟΣΑ, 2008) στην κατηγορία «Κόκκινο Φως» ως θέματα που χρήζουν επείγουσας προσοχής.

Κατά τις περασμένες δεκαετίες οι προσπάθειες βελτίωσης των βιοτικών επιπέδων οδήγησαν στην άνευ προηγουμένου οικονομική μεγέθυνση. Ωστόσο, το εύρος και μόνο της μεγέθυνσης της οικονομίας και η αύξηση του πληθυσμού έχουν υποβαθμίσει την πρόοδο ως προς τον περιορισμό της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Η κάλυψη των αναγκών των επιπρόσθετων 2 δισεκατομμυρίων ανθρώπων έως το 2050 θα αποτελέσει πρόκληση στις ικανότητές μας διαχείρισης και αποκατάστασης των φυσικών περιουσιακών στοιχείων από τα οποία εξαρτάται κάθε μορφή ζωής.

Στην έκθεση του ΟΟΣΑ «Περιβαλλοντική προοπτική έως το 2050» προβλέπονται οι δημογραφικές και οι οικονομικές τάσεις για τις επόμενες τέσσερις δεκαετίες βάσει μοντέλων που διαμορφώθηκαν από κοινού από τον ΟΟΣΑ και τον Οργανισμό Περιβαλλοντικής Αξιολόγησης (PBL) των Κάτω Χωρών. Αξιολογούνται οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον εάν δεν υιοθετηθούν πιο φιλόδοξες πολιτικές για την καλύτερη διαχείριση των φυσικών περιουσιακών στοιχείων. Κατόπιν εξετάζονται μερικές πολιτικές που θα μπορούσαν να αλλάξουν την εικόνα αυτή προς το καλύτερο. Η έκθεση αυτή εστιάζεται στους τέσσερις εκείνους τομείς όπου η ανάγκη ανάληψης δράσης είναι η πλέον επείγουσα: κλιματική αλλαγή, βιοποικιλότητα, νερό και επιπτώσεις στην υγεία από τη ρύπανση. Συμπεραίνεται ότι **απαιτείται επείγουσα -και ολιστική- ανάληψη δράσης σήμερα για να αποφευχθεί το σημαντικό κόστος και οι συνέπειες από την αδράνεια, τόσο για την οικονομία όσο και την ανθρώπινη ζωή και ευημερία.**

Ποια θα μπορούσε να είναι η κατάσταση του περιβάλλοντος το 2050;

Έως το 2050 ο πληθυσμός της γης αναμένεται να αυξηθεί από 7 δισ. σε πάνω από 9 δισ. ανθρώπους, και η **παγκόσμια οικονομία προβλέπεται ότι σχεδόν θα τετραπλασιαστεί με συνεπή αύξηση της ζήτησης για ενέργεια και φυσικούς πόρους.** Ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ προβλέπεται ότι θα επιβραδυνθεί στην Κίνα και την Ινδία, ενώ στην Αφρική θα μπορούσαν να σημειωθούν οι υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης παγκοσμίως μεταξύ του 2030 και του 2050. Στις χώρες του ΟΟΣΑ αναμένεται ότι πάνω από το ένα τέταρτο του πληθυσμού τους θα είναι άνω των 65 ετών το 2050, έναντι 15% σήμερα. Στην Κίνα και την Ινδία είναι επίσης πιθανόν να σημειωθεί σημαντική γήρανση του πληθυσμού, ενώ πιο νέοι πληθυσμοί σε άλλα μέρη του κόσμου, ιδιαίτερα στην Αφρική, αναμένεται ότι θα αυξηθούν ταχύτατα. Οι δημογραφικές αυτές αλλαγές και τα υψηλότερα βιοτικά επίπεδα συνεπάγονται αλλαγές των τρόπων ζωής και καταναλωτικών προτύπων, όλα τα οποία θα έχουν σημαντικές συνέπειες στο περιβάλλον. Σχεδόν το 70% του παγκόσμιου πληθυσμού προβλέπεται ότι θα ζει σε πόλεις έως το 2050, μεγιστοποιώντας προβλήματα όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση, η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η διαχείριση των αποβλήτων.

Η παγκόσμια οικονομία που θα είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερη από σήμερα προβλέπεται ότι θα χρησιμοποιεί 80% περισσότερη ενέργεια το 2050. **Απουσία αποτελεσματικότερων πολιτικών, το μερίδιο της ενέργειας από ορυκτά καύσιμα στο παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα θα παραμείνει περίπου στο 85%.** Οι αναδυόμενες οικονομίες, δηλαδή η Βραζιλία, η Ρωσία, η Ινδία, η Ινδονησία, η Κίνα και η Νότια Αφρική (οι επονομαζόμενες «BRICS») προβλέπεται ότι θα αναδειχθούν σε κύριους χρήστες ενέργειας. Για να καλυφθούν οι μεταβαλλόμενες διατροφικές προτιμήσεις ενός αυξανόμενου πληθυσμού, η αγροτική γη προβλέπεται ότι θα επεκταθεί παγκοσμίως κατά την επόμενη δεκαετία, αν και με μειούμενο ρυθμό.

Ο συνδυασμός απουσίας νέων πολιτικών και συνέχισης των υφιστάμενων κοινωνικοοικονομικών τάσεων αποτελεί το βασικό σενάριο της μελέτης αυτής. Σύμφωνα με αυτό, οι πιέσεις στο περιβάλλον από την αύξηση του πληθυσμού και την ανύψωση των βιοτικών επιπέδων θα υπερβεί την πρόοδο που συντελείται όσον αφορά τη μείωση της ρύπανσης και τη βελτίωση της απόδοσης των πόρων. **Η υποβάθμιση και η διάβρωση του φυσικού περιβαλλοντικού κεφαλαίου αναμένεται ότι θα συνεχιστούν έως το 2050, εγκυμονώντας τον κίνδυνο μη αναστρέψιμων αλλαγών που θα μπορούσαν να απειλήσουν δύο αιώνες βελτίωσης των βιοτικών επιπέδων.**

Απουσία πιο φιλόδοξων πολιτικών έως το 2050:

- **Ενδέχεται να συντελεστούν κλιματικές αλλαγές που θα διαταράξουν ακόμα περισσότερο την περιβαλλοντική ισορροπία,** καθώς οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου προβλέπονται ότι θα αυξηθούν κατά 50%, κυρίως λόγω της αύξησης κατά 70% των σχετικών με την ενέργεια εκπομπών CO₂. (Βλ. Σχήμα <http://dx.doi.org/10.1787/888932570468>.) Η συγκέντρωση αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα θα μπορούσε να ανέλθει στα 685 μέρη ανά εκατομμύριο (ppm) έως το 2050. Κατά συνέπεια, η παγκόσμια αύξηση της μέσης θερμοκρασίας αναμένεται να είναι από 3οC έως 6οC υψηλότερη έως το τέλος του αιώνα, υπερβαίνοντας το διεθνώς συμφωνημένο στόχο περιορισμού της στους 2οC πάνω από τα επίπεδα της προβιομηχανικής εποχής. Οι δράσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για τις οποίες

δεσμεύθηκαν οι χώρες στις Συμφωνίες του Κανκούν κατά τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή δε θα είναι αρκετές για να εμποδίσουν την παγκόσμια μέση θερμοκρασία να υπερβεί το όριο των 2οC, εκτός εάν πραγματοποιηθούν ταχύτερες και δαπανηρές μειώσεις των εκπομπών μετά το 2020. Η υπέρβαση του ορίου των 2οC θα μεταβάλει την τυπολογία των ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων, θα αυξήσει την τήξη των παγετώνων και του πάραυροστ (μόνιμα παγωμένο έδαφος), θα επιφέρει την άνοδο του επιπέδου της θάλασσας και θα αυξήσει την ένταση και τη συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων. Τούτο θα δυσχεράνει την ικανότητα προσαρμογής του πληθυσμού και των οικοσυστημάτων.

- **Προβλέπεται ότι θα συνεχιστεί η απώλεια βιοποικιλότητας**, ιδιαίτερα στην Ασία, την Ευρώπη και τη Νότια Αφρική. Παγκοσμίως η χερσαία βιοποικιλότητα (που εκφράζεται ως μέση αφθονία ειδών -Mean Species Abundance, MSA -και μετρά κατά πόσο ένα φυσικό οικοσύστημα είναι άθικτο) προβλέπεται ότι θα μειωθεί επιπλέον κατά 10% έως το 2050. (Βλ. Σχήμα <http://dx.doi.org/10.1787/888932570943>.) Τα πρωτογενή δάση, που είναι πλούσια σε βιοποικιλότητα, προβλέπεται ότι θα συρρικνωθούν κατά 13%. Οι κύριες πιέσεις που θα οδηγήσουν σε απώλεια βιοποικιλότητας περιλαμβάνουν αλλαγές στη χρήση της γης (π.χ. γεωργία), την επέκταση της εμπορικής εκμετάλλευσης των δασών, την ανάπτυξη υποδομών, τις καταπατήσεις από τους ανθρώπους και τον κατακερματισμό των φυσικών ενδιαιτημάτων, καθώς επίσης και τη ρύπανση και την κλιματική αλλαγή. Η κλιματική αλλαγή προβλέπεται ότι θα αποτελέσει τον ταχύτερα αυξανόμενο παράγοντα απώλειας βιοποικιλότητας έως το 2050 με δεύτερη την εμπορική εκμετάλλευση των δασών και, σε μικρότερο βαθμό, τις καλλιέργειες για την παραγωγή βιοενέργειας. Περίπου το ένα τρίτο της παγκόσμιας βιοποικιλότητας γλυκού νερού έχει ήδη χαθεί και προβλέπονται περαιτέρω απώλειες έως το 2050. Η συρρίκνωση της βιοποικιλότητας αποτελεί απειλή για την ανθρώπινη ευημερία, ιδιαίτερα στις φτωχές αγροτικές και αυτόχθονες κοινότητες των οποίων ο βιοπορισμός συχνά εξαρτάται άμεσα από τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστήματος. Η συνολική απώλεια ωφελειών που απορρέουν από τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστήματος σε συνδυασμό με την παγκόσμια απώλεια δασών, για παράδειγμα, υπολογίζεται ότι κυμαίνεται ανάμεσα στα 2 και 5 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ ετησίως, σύμφωνα με τη μελέτη «Economics of Ecosystems and Biodiversity» (Οικονομική των οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητα).
- **Θα μειωθεί περαιτέρω η διαθεσιμότητα γλυκού νερού**• προβλέπεται ότι 2,3 δισεκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι από ό,τι σήμερα (συνολικά πάνω από το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού) θα ζουν σε λεκάνες απορροής ποταμών με σοβαρά προβλήματα νερού, ιδιαίτερα στη Βόρεια και τη Νότια Αφρική και στη Νότια και την Κεντρική Ασία. Η παγκόσμια ζήτηση νερού προβλέπεται ότι θα αυξηθεί κατά περίπου 55%, λόγω της αύξησης της ζήτησης από τον τομέα της μεταποίησης (+400%), την παραγωγή θερμοηλεκτρικής ενέργειας (+140%) και την οικιακή χρήση (+130%). (Βλ. Σχήμα <http://dx.doi.org/10.1787/888932571171>.) Ενόψει αυτών των αντικρουόμενων πηγών ζήτησης, το σενάριο βάσης θεωρεί ότι δεν υπάρχουν μεγάλα περιθώρια αύξησης του νερού άρδευσης. Οι περιβαλλοντικές ροές θα αμφισβητηθούν θέτοντας τα οικοσυστήματα σε κίνδυνο. Η εξάντληση των υπόγειων υδάτων ίσως να αποτελέσει τη μεγαλύτερη απειλή για τη γεωργία και την υδροδότηση των πόλεων σε ορισμένες περιοχές. Η ρύπανση με θρεπτικά συστατικά από τα αστικά απόβλητα και τη γεωργία προβλέπεται ότι θα επιδεινωθεί στην πλειονότητα των περιφερειών, επιδεινώνοντας τον ευτροφισμό και πλήττοντας την βιοποικιλότητα των υδάτων. Ο αριθμός των ανθρώπων που θα έχουν πρόσβαση σε βελτιωμένες πηγές ύδατος (αν και όχι απαραίτητα σε ασφαλές νερό για ανθρώπινη κατανάλωση) αναμένεται ότι θα αυξηθεί, κυρίως στις χώρες «BRIICS». Εντούτοις, παγκοσμίως πάνω από 240 εκατομμύρια άνθρωποι αναμένεται ότι δε θα έχουν τέτοιου είδους πρόσβαση έως το 2050. Η υποσαχάρια Αφρική δε θα καταφέρει να υλοποιήσει το στόχο της χιλιετίας για τη μείωση κατά το ήμισυ έως το 2015 του επιπέδου του 1990 του πληθυσμού χωρίς πρόσβαση σε βελτιωμένες πηγές ύδατος. Ο αναπτυξιακός στόχος της χιλιετίας για τις συνθήκες υγιεινής δε θα εκπληρωθεί έως το 2015, και έως το 2050 προβλέπεται ότι 1,4 δισεκατομμύρια άνθρωποι θα εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση σε στοιχειώδεις εγκαταστάσεις υγιεινής.
- **Η ατμοσφαιρική ρύπανση προβλέπεται ότι θα αποτελέσει παγκοσμίως την πρώτη αιτία πρόωρου θανάτου σύμφωνα με το σενάριο αυτό.** (Βλ. Σχήμα <http://dx.doi.org/10.1787/888932571855>.) Οι συγκεντρώσεις ατμοσφαιρικών ρύπων σε μερικές πόλεις, ιδιαίτερα στην Ασία, ξεπερνούν ήδη κατά πολύ τα επίπεδα ασφάλειας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Έως το 2050 ο αριθμός των πρόωρων θανάτων από έκθεση σε αιωρούμενα σωματίδια προβλέπεται ότι θα υπερδιπλασιαστεί και θα φτάσει τα 3,6 εκατομμύρια το χρόνο παγκοσμίως, με τους περισσότερους θανάτους να σημειώνονται στην Κίνα και την Ινδία. Λόγω της γήρανσης και της αστικοποίησης των πληθυσμών τους, οι χώρες του ΟΟΣΑ ενδέχεται να σημειώσουν από τα υψηλότερα ποσοστά πρόωρου θανάτου από το όζον σε επίπεδο εδάφους ερχόμενες δεύτερες μόνο μετά την Ινδία. **Η επιβάρυνση της υγείας από νοσήματα που οφείλονται στην έκθεση σε επικίνδυνες χημικές ουσίες είναι σημαντική παγκοσμίως**, όμως είναι ακόμα πιο δεινή σε χώρες μη μέλη του ΟΟΣΑ όπου τα μέτρα ασφάλειας για τις χημικές ουσίες εξακολουθούν να είναι ανεπαρκή. Εντούτοις, οι χώρες μη μέλη του ΟΟΣΑ προβλέπεται ότι θα αυξήσουν σε μεγάλο βαθμό την παραγωγή χημικών ουσιών και οι χώρες «BRIICS» θα ξεπεράσουν τον ΟΟΣΑ σε παγκόσμιες πωλήσεις έως το 2050 σύμφωνα με το βασικό σενάριο. Μολονότι οι κυβερνήσεις των χωρών του ΟΟΣΑ σημειώνουν πρόοδο ως προς τη μελέτη της ανθρώπινης έκθεσης σε χημικές ουσίες, οι γνώσεις όσον αφορά τις επιπτώσεις στην υγεία παραμένουν περιορισμένες.

Αυτές οι προβλέψεις του βασικού σεναρίου υπογραμμίζουν την ανάγκη επείγουσας ανάληψης δράσης σήμερα για να αλλάξει η πορεία της μελλοντικής μας ανάπτυξης. **Τα φυσικά συστήματα έχουν «οριακά σημεία αντοχής» πέρα από τα οποία οι επιζήμιες βλάβες είναι πλέον μη αναστρέψιμες** (π.χ. απώλεια ειδών, κλιματική αλλαγή, εξάντληση των υπόγειων υδάτων, υποβάθμιση των εδαφών). Εντούτοις, τα όρια σε πολλές περιπτώσεις δεν έχουν ακόμα κατανοηθεί πλήρως, όπως δεν είναι πλήρως γνωστές οι περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες υπέρβασής τους. Βασική πρόκληση θα αποτελέσει η εξεύρεση ισορροπίας ανάμεσα στην αποστολή σαφών μηνυμάτων πολιτικής στους χρήστες και τους καταναλωτές των πόρων, αφήνοντας παράλληλα περιθώρια χειρισμών και προσαρμογών δεδομένης της αβεβαιότητας.

Η ανάληψη δράσης σήμερα είναι περιβαλλοντικά και οικονομικά ορθολογική. Για παράδειγμα, στην έκθεση αυτή επισημαίνεται ότι εάν οι χώρες αναλάβουν δράση σήμερα, υπάρχει ακόμα η - ολοένα φθίνουσα - πιθανότητα οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου να κορυφωθούν πριν από το 2020 και να περιορίσουν την άνοδο της παγκόσμιας μέσης θερμοκρασίας σε 2°C. Επίσης επισημαίνεται ότι μια παγκόσμια τιμή του άνθρακα θα μπορούσε να μειώσει τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κατά σχεδόν 70% το 2050 έναντι του βασικού σεναρίου και να περιορίσει τις συγκεντρώσεις αερίων θερμοκηπίου σε 450 ppm. (Βλ. Σχήμα <http://dx.doi.org/10.1787/888932570069>.) Τούτο θα επιβράδυνε την οικονομική μεγέθυνση κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες ετησίως κατά μέσο όρο, κοστίζοντας περίπου 5,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2050. Τούτο ωχριά σε σύγκριση με το κόστος που ενδέχεται να προκύψει από την αδράνεια το οποίο υπολογίζεται ότι θα μπορούσε να ανέρθει στο 14% της μέσης παγκόσμιας κατανάλωσης κατά κεφαλή. Στην έκθεση επισημαίνεται ακόμα ότι, για παράδειγμα, οι ωφέλειες από τις επιπρόσθετες μειώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις χώρες «BRIICS» θα μπορούσαν να υπερκεράσουν το κόστος κατά 10 προς 1 έως 2050.

Ποιες πολιτικές μπορούν να μεταβάλουν την προοπτική αυτή;

Οι ορθά σχεδιασμένες πολιτικές μπορούν να ανατρέψουν τις τάσεις που προβλέπονται στο βασικό σενάριο της έκθεσης «Περιβαλλοντική προοπτική έως το 2050». Δεδομένης της πολυπλοκότητας των περιβαλλοντικών προκλήσεων απαιτείται ένα ευρύ φάσμα πολιτικών, συχνά σε συνδυασμό. Η έκθεση αυτή βασίζεται σε ένα πλαίσιο πολιτικής που σκιαγραφείται στη Στρατηγική για την Πράσινη Ανάπτυξη του ΟΟΣΑ και που οι χώρες μπορούν να προσαρμόσουν ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξής τους, τους διαθέσιμους πόρους τους και τις περιβαλλοντικές πιέσεις που υφίστανται. Όμως υπάρχουν κοινές προσεγγίσεις:

- **Να καταστεί η ρύπανση πιο δαπανηρή από ό,τι οι πιο οικολογικές εναλλακτικές,** π.χ. μέσω περιβαλλοντικών φόρων και συστημάτων εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών. Οι εν λόγω μηχανισμοί της αγοράς μπορούν επίσης να αποφέρουν τα τόσο απαραίτητα φορολογικά έσοδα.
- **Να αποτιμηθούν και να τιμολογηθούν οι φυσικοί περιουσιακοί πόροι και οι υπηρεσίες οικοσυστήματος,** π.χ. μέσω της τιμολόγησης του νερού που είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος κατανομής των περιορισμένων υδατικών πόρων, μέσω των πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματος, μέσω της χρέωσης για την είσοδο σε φυσικά πάρκα κ.λπ.
- **Να αρθούν οι περιβαλλοντικά επιζήμιες επιδοτήσεις• σημαντικό βήμα για την ορθή τιμολόγηση των πόρων και της ρύπανσης** (π.χ. για ορυκτά καύσιμα, ηλεκτρική ενέργεια για την άντληση αρδευτικών υδάτων).
- **Να θεσπιστούν αποτελεσματικές ρυθμίσεις και πρότυπα,** π.χ. για τη διαφύλαξη της ανθρώπινης υγείας ή της περιβαλλοντικής ακεραιότητας, για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης.
- **Να ενθαρρυνθεί η πράσινη καινοτομία,** π.χ. καθιστώντας τους τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης που ρυπαίνουν πιο ακριβούς και ενισχύοντας τη δημόσια στήριξη στη βασική E&A.

Ο συνδυασμός πολιτικών είναι απαραίτητος γιατί τα διαφορετικά περιβαλλοντικά ζητήματα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Για παράδειγμα, η κλιματική αλλαγή μπορεί να πλήξει τον υδρολογικό κύκλο και να επιδεινώσει τις πιέσεις στη βιοποικιλότητα και την ανθρώπινη υγεία. Η βιοποικιλότητα και οι υπηρεσίες οικοσυστήματος είναι στενά συνδεδεμένες με το νερό, το κλίμα και την ανθρώπινη υγεία: οι βαλτότοποι καθαρίζουν το νερό, η μανγκρόβια βλάστηση παρέχει προστασία από τις παράκτιες πλημμύρες, τα δάση συμβάλλουν στη ρύθμιση του κλίματος και η γενετική ποικιλότητα τροφοδοτεί τις φαρμακευτικές ανακαλύψεις. Οι πολιτικές θα πρέπει να χαραχθούν με προσοχή, προκειμένου να λάβουν υπόψη όλες αυτές τις εγκάρσιες περιβαλλοντικές λειτουργίες και τις ευρύτερες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις τους.

Επιτυγχάνοντας τη μεταρρύθμιση και ενσωματώνοντας την πράσινη ανάπτυξη

Η επίτευξη της μεταρρύθμισης θα εξαρτηθεί από την πολιτική ηγεσία και την ευρεία δημόσια αποδοχή του γεγονότος ότι οι αλλαγές είναι εξίσου αναγκαίες όσο και οικονομικά προσιτές. Όλες οι λύσεις δε θα είναι φθηνές και για αυτό το λόγο η αναζήτηση της οικονομικά αποδοτικότερης εξ αυτών είναι τόσο πολύ σημαντική. Πρωταρχικής σημασίας είναι η βελτίωση της κατανόησης των προκλήσεων και των συμβιβασμών που πρέπει να γίνουν.

Η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών στόχων στις οικονομικές και τις τομεακές πολιτικές (π.χ. ενέργεια, γεωργία, μεταφορές) είναι ζωτικής σημασίας, καθώς οι τελευταίες έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο από όσο οι περιβαλλοντικές πολιτικές από μόνες τους. Οι περιβαλλοντικές προκλήσεις θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο άλλων παγκόσμιων προκλήσεων όπως η επισιτιστική ασφάλεια, η ενεργειακή ασφάλεια και η μείωση της φτώχειας.

Οι ορθά σχεδιασμένες πολιτικές μπορούν να μεγιστοποιήσουν τις συνέργειες και τα παράλληλα οφέλη σε επιμέρους μέτωπα. Η αντιμετώπιση της τοπικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης, για παράδειγμα, μπορεί να μειώσει τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και παράλληλα να περιορίσει το οικονομικό βάρος από τα προβλήματα υγείας. Η πολιτική για το κλίμα συμβάλλει επίσης στην προστασία της βιοποικιλότητας εάν οι εκπομπές μειωθούν από την αποφυγή της αποψίλωσης. Ωστόσο, **οι αντικρουόμενες πολιτικές θα πρέπει να παρακολουθούνται και να αντιμετωπίζονται με προσοχή.** Για παράδειγμα, οι υποδομές ύδρευσης όπως τα φράγματα, που στοχεύουν στη βελτίωση της ασφάλειας του νερού και της ενέργειας, μπορούν να διαταράξουν τα ενδιαιτήματα και τα οικοσυστήματα άγριας ζωής. Η αύξηση της χρήσης των βιοκαυσίμων για την επίτευξη των κλιματικών στόχων θα μπορούσε δυνητικά να έχει αρνητικό αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα, καθώς θα απαιτηθούν περισσότερες καλλιεργήσιμες εκτάσεις για την παραγωγή βιοενέργειας.

Καθώς πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα είναι παγκόσμιου χαρακτήρα (π.χ. απώλεια βιοποικιλότητας, κλιματική αλλαγή) ή είναι συνδεδεμένα με τις διασυνοριακές επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης (π.χ. εμπόριο, διεθνείς επενδύσεις), **η διεθνής συνεργασία είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι το κόστος δράσης θα καταμεριστεί δίκαια.** Για παράδειγμα, μολονότι οι περιοχές του πλανήτη με τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα βρίσκονται στις αναπτυσσόμενες χώρες, το βάρος για τα μέτρα διατήρησης της βιοποικιλότητας πρέπει να κατανεμηθεί ευρέως, καθώς τα οφέλη τους είναι παγκόσμια. Συνεπώς για να στηριχθούν οι εν λόγω προσπάθειες απαιτείται διεθνής χρηματοδότηση. Ομοίως, η διεθνής χρηματοδότηση για την επίτευξη ανάπτυξης με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος θα πρέπει να κλιμακωθεί σημαντικά. Η παρούσα έκθεση επισημαίνει ότι μπορούν να συγκεντρωθούν σημαντικά έσοδα από αγοροκεντρικά μέτρα: εάν οι δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών που αναλήφθηκαν στο Κανκούν από τις βιομηχανικές χώρες εφαρμοστούν μέσω φόρων επί του άνθρακα ή μέσω συστημάτων ανωτάτων ορίων και εμπορίας δικαιωμάτων (cap-and-trade) με άδειες που θα τεθούν εξολοκλήρου σε πλειστηριασμό, τα φορολογικά έσοδα θα μπορούσαν να ανέρθουν σε περίπου 0,6% του ΑΕΠ τους το 2020, δηλαδή πάνω από 250 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Μόνο ένα μικρό μέρος από αυτά τα έσοδα θα μπορούσε να βοηθήσει στη χρηματοδότηση των δράσεων για το κλίμα. Η διεθνής συνεργασία είναι επίσης απαραίτητη για τη διοχέτευση της χρηματοδότησης για την επίτευξη καθολικής πρόσβασης σε ασφαλές νερό και επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής.

Η καλύτερη πληροφόρηση στηρίζει καλύτερες πολιτικές, συνεπώς η βάση γνώσεών μας πρέπει να βελτιωθεί. Υπάρχουν πολλοί τομείς όπου η οικονομική αποτίμηση θα πρέπει να βελτιωθεί, όπως π.χ. όσον αφορά την κατανόηση των συνολικών ωφελειών της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών οικοσυστήματος, καθώς και του κόστους υγείας που σχετίζεται με την έκθεση σε χημικές ουσίες. Τούτο θα βοηθήσει να μετρηθούν εκείνα τα στοιχεία βελτίωσης της ανθρώπινης ευημερίας και επίτευξης προόδου που δεν καλύπτονται μόνο από το ΑΕΠ. Η καλύτερη πληροφόρηση για το κόστος και τις ωφέλειες θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα το κόστος της αδράνειας και θα συνηγορήσει υπέρ της μεταρρύθμισης των πολιτικών προς την πράσινη ανάπτυξη.

Η παρούσα έκθεση παρέχει στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής άμεσα αξιοποιήσιμες επιλογές πολιτικής για το σήμερα που μπορούν να βοηθήσουν να εισέλθει ο κόσμος σε μια πιο βιώσιμη πορεία.

© OECD

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *OECD Environmental Outlook to 2050. The Consequences of Inaction*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264122246-en